

HARMONIE TUSSEN DORP EN MUSEUM IN GORSSEL /

De komst van het museum van Hans Melchers leidde tot de herinrichting van de buitenruimte ervan. Dat werd de kers op de taart van de transformatie van de gehele dorpskern van Gorssel.

Linksonder Vanaf de Hoofdstraat loopt een pad naar de entree van het museum aan de achterzijde.

Links Zicht op de dorpsweide vanuit de centrale trappenhal in het museum.

Rechts Het Raadhuisje uit 1914, nu het onderkomen van museum MORE.

PROJECT
buitenruimte museum MORE

LOCATIE
Gorsseel, gemeente Lochem

ONTWERPER
Michael van Gessel
I.s.m. OR else; Hans van
Heeswijk (architectuur)

OPDRACHTGEVER
Melfund Group

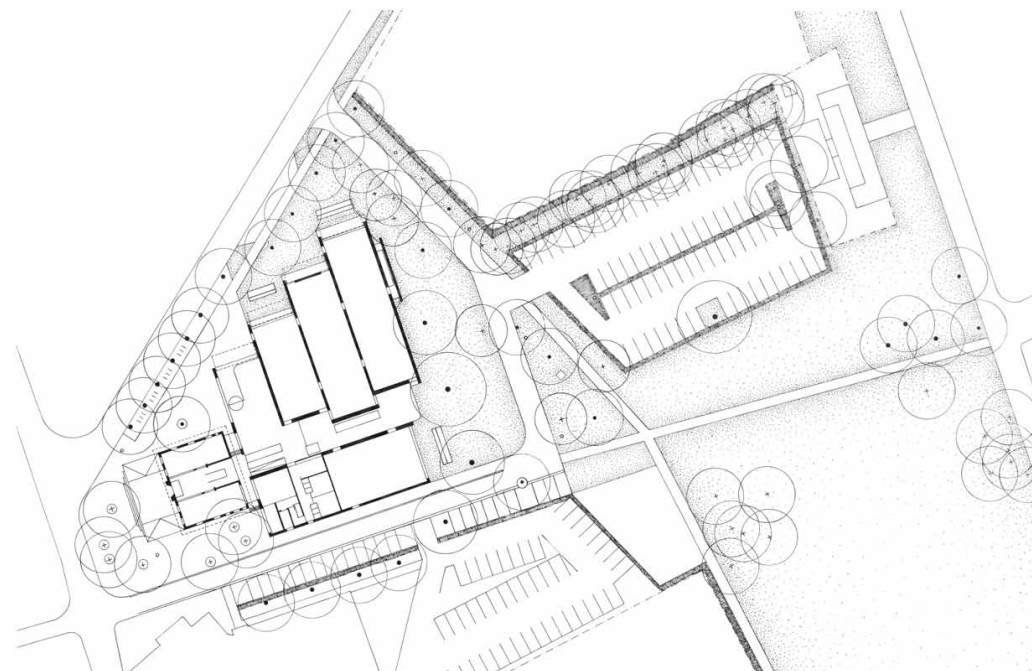
OPPERVLAKTE
1 ha

PROGRAMMA
plein, paden, 92 parkeerplaat-
sen, toegangswegen, park-
achtige beplanting, meubilair,
(openbare) verlichting

UITVOERING
van Ginkel Veenendaal

ONTWERP
2012 – 2013

REALISATIE
2014 – 2015

Ontwerp van landschapsarchitect
Michael van Gessel voor de buiten-
ruimte van museum MORE.

Tekst Jacqueline Verhees
Foto's Rita van Biesbergen

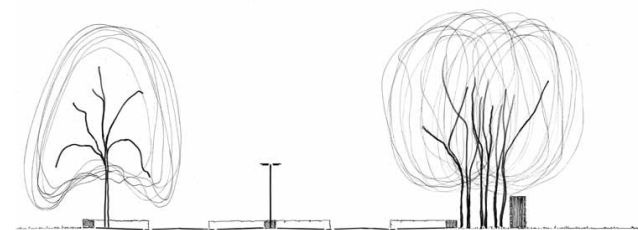
Boven Ontwerp van BRO voor de
openbare ruimte van het Gors-
selse dorpshart. De Hoofdstraat is
vormgegeven als dorpspromenade
die langs de belangrijkste plekken
voert – zoals het museum, hotel De
Roskam en de villa's Oldenhof en
Everdinahof.

>> De verhoogde theetuin onder de gigantische
beuk bij Villa Everdinahof is een heerlijke
plek om alle reuring aan de Gorsseelse
Hoofdstraat te observeren. Ik zit hier omdat
ik wil begrijpen wat het centrum van Gorsseel
zo aangenaam maakt. Komt het door de
injectie die het dorp in 2015 kreeg met de
komst van MORE, het museum voor modern
realisme?
Recht voor me ligt het fraai gedecoreerde
Raadhuisje uit 1914. Het voormalige ge-
meentehuis verloor zijn functie nadat Gors-
seel in 2005 opging in de gemeente Lochem.
Het doet nu dienst als museum. De ver-
mogende zakenman Hans Melchers kocht
het pand op uitnodiging van de gemeente
Lochem en de Dorpsraad Gorsseel, nadat hij
de kunstcollectie van Dirk Scheringa had
aangekocht. Architect Hans van Heeswijk
tekende voor de nieuwbouw: een reeks
geschakelde gebouwen in zachtgeel kalk-
steen, die zich met een glazen tussenbouw
gedistingeerd opstelt achter het Raadhuisje.
Het ontwerp voor de buitenruimte is van

landschapsarchitect Michael van Gessel. In
al zijn terughoudendheid is dit een werke-
lijk 'onzichtbaar werk' zoals dat zo treffend
is betiteld in zijn monografie door Erik de
Jong en Christian Bertram uit 2008.

Naast de droef stemmende geforceerd-
heid van veel goedbedoelde dorpsver-
nieuwingen is Gorsseel een wonder van
landelijke ontspannenheid. Dit komt niet
alleen door de knap vormgegeven ruimte
rondom MORE. Van Gessel en zijn team
reageerden met hun ontwerp namelijk op
de eeuwenoude dorpsvorm, mét inbegrip
van de recente, radicale herinrichting van
de dorpsstraat.
Het Raadhuisje is gebouwd op een pro-
minente plek aan het dorpslint, op een
driehoekige kavel naast Hotel De Roskam,
eeuwenlang de uitspanning van Gorsseel.
Daarachter ligt de dorpsweide. Door de tijd
heen is deze verkleind door villabeouwing
in de rand en door uitbreidingen van De
Roskam en de naastgelegen school.

De opgave was om het museum in te be-
deden in het dorp en om een gemeenschap-
pelijk terras te realiseren met De Roskam.
De ontwerpers wisten een nieuwe, hechte
samenhang te creëren tussen het lint en de
achterliggende dorpsweide – met inpas-
sing van het prachtige bomenbestand en
met aandacht voor het publieke karakter
van de plek. Tegelijkertijd is de museum-
bezoekerslogistiek met een omvangrijk
parkeerprogramma op het oog als vanzelf
op zijn plaats gevallen.
Het voorplein van het Raadhuisje, dat de
horeca en vergaderfaciliteiten van het
museum herbergt, bestaat uit één homo-
geen gemêleerd vlak, waarin de gebakken
klinkers uit de oude situatie zijn herge-
bruikt. Het voegt zich rustig in het gelid
van gebouwen aan het dorpslint. Het is een
goede keus geweest om geen groot bordes
te maken – een idee dat nog wel onderdeel
was van het voorlopig ontwerp. Nu laat
het voorplein ruimte aan De Roskam dat
met zijn koppevel precies in de zichtlijn

Doorsnede van de parkeerplaats.

Van onder rode beuken loopt een smal asfaltpad verder door het gras.

van de Hoofdstraat staat. De entree van het museum ligt aan de achterzijde, aan de Joppelaan. De zijdelings verspringende zalen van de nieuwbouw zijn ingebed in één doorlopend grastapijt. Zo ontstaan langs de Joppelaan eenvoudige groene driehoeken die de sfeer van dorpsweide tot in de Hoofdstraat brengen.

Vanaf de Joppelaan loopt een pad van rode baksteen recht de dorpsweide in. Dit is privégebied van het museum, maar voelt openbaar en wordt zo ook gebruikt door wandelaars, scholieren, fietsers en museumbezoekers die per auto komen. Het pad is helder en soepel begrensd door een opsluiting met hardstenen banden met zachte verkanting. Een groepje rode beuken splitst deze loper. Vanonder de beuken loopt een smal asfaltpad verder door het gras. Hier en daar een boom, het middendeel van de dorpswei is vrij.

Het pad leidt naar twee parkeergebieden. Het rechter parkeerveld, achter De Roskam, vormt een inbreuk op deze zo zorgvuldig gecomponeerde groene idylle. Waarschijnlijk kwam dit plandeel tijdens de ontwerpfase onvoldoende aan bod, omdat het behoorde bij De Roskam – inmiddels ook in bezit van Hans Melchers. Het parkeerterrein is omgeven door hoge hagen en bestraat met lichtgrijze betonklinkers. De toegang is niet gesitueerd naast de rode loper, zoals in het ontwerp is beoogd, maar precies in de aslijn. Geparkeerde auto's en lichtreflectie van de bestrating vormen ware stoorzenders. De hoge hagen onttrekken het karakteristieke dakenlandschap van de achterliggende school aan het zicht. In het linker parkeerveld manifesteert zich de ruimtelijke impact van gras, bomen en hagen zoals in het ontwerp bedoeld. Vanaf de oostrand van de dorpswei is dit prachtig te zien: een groen tapijt, gestoffeerd met

Vanaf de Joppelaan loopt een pad van rode baksteen de dorpsweide in, richting de twee parkeerterreinen.

Aan de voor- en zijkant ontwierp Michael van Gessel een homogeen grondvlak en maakte daarbij gebruik van de gebakken klinkers uit de oorspronkelijke situatie.

bomen en overal glimpen van bebouwing in de rand. De abstracte achtergevel van het museum doet hierin mee. Het parkeerveld is omringd door een lage haag met een enkele boom daarin. Zo blijft het veld deel uitmaken van de ruimte van de wei. Heel dorps eigenlijk – het gebeurt ook bij de tuinen van de omliggende woningen. Openbaar en privé zijn onnadrukkelijk verbonden.

De komst van het museum en de zorgvuldig ontworpen buitenruimte zijn de kersen op de taart van de transformatie van de gehele Gorssele dorpskern. Naar ontwerp van BRO kreeg de Hoofdstraat een opgetild trottoir, dat het hoogteverschil tussen de twee zijden van de oude straatweg dramatiseert. Deze prachtige, in hardsteen uitgevoerde dorpspromenade bestrijkt over ruim 250 meter de oorspronkelijke wegwak, en snijdt het aanliggende terrein

Een parkeerveld is omringd door een lage haag, waardoor het terrein deel uitmaakt van de dorpswei.

Het opgetilde trottoir in de Hoofdstraat dramatiseert het hoogteverschil tussen beide straatzijden.

van villa Oldenhof aan, oit een particuliere vrouweninrichting voor welgestelde zenuwlijders, nu een gezondheidscentrum. Monumentale lindes, eiken en beuken, onder andere uit de voormalige gestichtstuin, staan verspreid over de promenade en zorgen voor een aangename luchtigheid. De naastgelegen villa Everdina, oit het optreke van de geneesheer-directeur, doet sinds kort dienst als collectieve zorgwoning met theehuis. Het opgetilde voorterras markeert het beginpunt van de dorpspromenade. Het is gemakkelijk om de later aan de Hoofdstraat toegevoegde dorpspomp en banken af te serveren als 'slecht ingepast' en het scala aan plantenbakken en reclame-uitingen te bestempelen als verrommeling. Maar dat zou de hele herinrichting tekort doen. Het dorpshart heeft een hechte samenhang gekregen – het resultaat van zorgvuldig sturen en een samenwerking

tussen gemeente, de Gorssele gemeenschap en mecenas Melchers. Het landelijke karakter is bewaard gebleven doordat het lint steeds het primaat heeft gekregen en de straat en de erven erlangs sterk verweven zijn, zowel ruimtelijk als programmatisch. Aan weerszijden van de Hoofdstraat is daar op verschillende manieren mee omgegaan. De ingehouden expressie van het museumdomein vormt een prachtig antwoord op de versteende landschappelijkheid van de overkant. Met MORE is de Hoofdstraat in balans.

<<